

Eiropas Datu aizsardzības uzraudzītāja atzinums sakarā ar ierosināto Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu par publisku piekļuvi Eiropas Parlamenta, Padomes un Komisijas dokumentiem

(2009/C 2/03)

EIROPAS DATU AIZSARDZĪBAS UZRAUDZĪTĀJS,

ņemot vērā Eiropas Kopienas dibināšanas līgumu un jo īpaši tā 286. pantu,

ņemot vērā Eiropas Savienības Pamattiesību hartu un jo īpaši tās 8. pantu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 95/46/EK (1995. gada 24. oktobris) par personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šo datu brīvu apriti ⁽¹⁾,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 45/2001 (2000. gada 18. decembris) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi Kopienas iestādēs un struktūrās un par šādu datu brīvu apriti ⁽²⁾, un jo īpaši tās 41. pantu,

ņemot vērā 2008. gada 15. maijā no Eiropas Komisijas saņemto lūgumu nākt klajā ar atzinumu saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 45/2001 28. panta 2. punktu

IR PIEŅĒMIS ŠO ATZINUMU.

I. IEVADS

Ierosinātais tiesību akts

1. Komisija 2008. gada 30. aprīlī pieņēma priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai par publisku piekļuvi Eiropas Parlamenta, Padomes un Komisijas dokumentiem (še turpmāk: "ierosinātais tiesību akts") ⁽³⁾. Komisija saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 45/2001 28. panta 2. punktu ierosināto tiesību aktu nosūtīja EDAU konsultācijām, un EDAU to saņēma 2008. gada 15. maijā.
2. Ierosinātais tiesību akts ir iecerēts, lai veiktu vairākus būtiskus grozījumus Regulā (EK) Nr. 1049/2001 (2001. gada 30. maijs) par publisku piekļuvi Eiropas Parlamenta, Padomes un Komisijas dokumentiem ⁽⁴⁾. Komisija paskaidrojuma rakstā pamato, kāpēc tā pārskata šo regulu. Komisija piemin "Eiropas pārskatāmības ierosmi" ⁽⁵⁾, kurā ir ietverts aicinājums pēc lielākas pārskatāmības, regulu, ar ko Orhūsas Konvenciju (*Århus Convention*) ⁽⁶⁾ piemēro Eiropas Kopienas iestādēm un struktūrām, un kura mijdarbojas ar Regulu (EK) Nr. 1049/2001 attiecībā uz piekļuvi dokumentiem ar informāciju par apkārtējo vidi, kā arī Eiropas

⁽¹⁾ OV L 281, 23.11.1995., 31. lpp.

⁽²⁾ OV L 8, 12.1.2001., 1. lpp.

⁽³⁾ COM(2008) 229 galīgā redakcija.

⁽⁴⁾ OV L 145, 31.5.2001., 43. lpp.

⁽⁵⁾ Komisijas 2005. gada 9. novembra sanāksmes Nr. 1721 protokola 6. punkts; skat. arī dokumentus SEC(2005) 1300 un SEC(2005) 1301.

⁽⁶⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 1367/2006 (2006. gada 6. septembris) par to, kā Kopienas iestādēm un struktūrām piemērot Orhūsas Konvenciju (OV L 264, 25.9.2006., 13. lpp.).

Kopienas Tiesas precedentus un Eiropas Ombuda atrisinātās sūdzības saistībā ar Regulu (EK) Nr. 1049/2001.

Apspriedes ar EDAU

3. EDAU ir gandarīts, ka viņam ir lūgta konsultācija, un iesaka atsauci uz minēto konsultāciju dot ierosinātā tiesību akta apsvērumos, kā līdzīgi ir darīts vairākos citos juridiskos dokumentos, par ko ir lūgta EDAU konsultācija saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 45/2001.
4. EDAU uzmanību īpaši ir piesaistījis tas, ka ierosinātajā tiesību aktā ir noteikums, kurā ir aplūkota smalkā saistība starp piekļuvi dokumentiem un tiesībām uz privātumu un personas datu aizsardzību, proti, ierosinātā tiesību akta 4. panta 5. punkts. Atzinuma lielākā daļa būs veltīta šā noteikuma analīzei.
5. Tomēr atzinums neaprobežosies ar tādu analīzi. Pirms analīzes būs izklāstīti novērojumi saistībā ar ierosināto tiesību aktu un tā darbības jomu. Pēc 4. panta 5. punkta analīzes būs aplūkoti citi jautājumi, piemēram, tiesības piekļūt personas datiem saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 45/2001.

II IEROSINĀTĀ TIESĪBU AKTA KONTEKSTS UN DARBĪBAS JOMA

Konteksts

6. Pirms nākt klajā ar ierosināto tiesību aktu, notika sabiedriskā apspriešana. Paskaidrojuma rakstā Komisija piemin, ka tā ir ņēmusi vērā sabiedriskajā apspriešanā paustos respondentu lielākās daļas viedokļus.
7. Pēc tam, kad tiesību akta priekšlikums bija pieņemts, Eiropas Parlamentā 2008. gada 2. jūnijā notika tā atklāta izskatīšana, ko bija organizējusi LIBE komiteja. Tad vairākas ieinteresētās puses varēja nākt klajā ar atzinumiem par ierosināto tiesību aktu. EDAU arī izteica dažas provizoriskas piebildes. Minētajā reizē Eiropas Komisijas pārstāvji, reaģējot uz dažādajām piebīdēm, uzsvēra, ka ierosinātajā tiesību aktā atspoguļojas pašreizējais domāšanas līmenis, bet Komisija esot gatava pārrunāt dokumentu un apsvērt pieņemumus, lai ierosināto tiesību aktu uzlabotu, pieļaujot arī alternatīvus risinājumus.

8. EDAU tādā atklātā pieejā saskata pozitīvu iespēju un cer bagātināt diskusiju ar ierosinātā 4. panta 5. punkta alternatīvu variantu. Vēl vairāk, tāda atklāta pieeja labi iederas pārskatāmības izpratnē: lai veicinātu labu pārvaldību un nodrošinātu pilsoniskās sabiedrības līdzdalību (skat., piemēram, 15. panta 1. punktu Līgumā par Eiropas Savienības darbību).
9. Kaut arī šā atzinuma izdošanas brīdī Lisabonas līguma liktenis vēl nav skaidri zināms, nevajadzētu ignorēt jaunajā Līgumā paredzēto tiesiskā regulējuma perspektīvu.
10. Ierosinātā tiesību akta pamatā ir EK Līguma 255. pants, kas dod tiesības piekļūt Eiropas Parlamenta, Padomes un Komisijas dokumentiem. Kad stāsies spēkā Lisabonas Līgums, šo pantu aizstās 15. pants Līgumā par Eiropas Savienības darbību. Ar 15. pantu piekļuves tiesības ir attiecinātas uz visu Savienības iestāžu, struktūru, biroju un aģentūru dokumentiem. Ar to ir grozīts 255. pants, *inter alia*, ieviešot vispārēju atklātības principu (15. panta 1. punkts) un uzliekot pienākumu Eiropas Parlamentam un Padomei nodrošināt ar likumdošanas procedūrām saistītu dokumentu publikācijas.
- Darbības joma — dokumentu jēdziens*
11. Ierosinātais tiesību akts attiecas uz visiem dokumentiem, kas ietilpst ierosinātā 3. panta a) apakšpunktā dotajā definīcijā. Minētā definīcija ir šāda: “dokuments” ir jebkura satūra informācija neatkarīgi no tās pasniegšanas veida (uz papīra, elektroniskā formā vai skaņu, vizuālie un audiovizuālie ieraksti), ko iestāde ir sagatavojusi un oficiāli izsniegusi vienam vai vairākiem saņēmējiem vai kurus iestāde ir citādi reģistrējusi vai saņēmusi; datus, ko satur elektroniskās uzglabāšanas, apstrādes un izguves sistēmas, uzskata par dokumentiem, ja tos var iegūt kā izdrukku vai elektronisku kopiju, izmantojot sistēmas ekspluatācijai pieejamos līdzekļus”.
12. Iemesls pilnībā citēt minēto definīciju, ir — tā liek uzdot dažus būtiski svarīgus jautājumus par regulas darbības jomu:
- piekļuves tiesību objekts: vai tas ir konkrēts papīra dokuments (vai tam atbilstošs elektronisks dokuments), vai arī tam ir plašāka nozīme — informācija par ES iestāžu darbībām vai to rīcībā esoša informācija, neņemot vērā, vai kāds dokuments reāli pastāv?
 - Ko nozīmē tas, ka regulas darbības joma aprobežojas ar dokumentiem, kuri ir oficiāli izsniegti vienam vai vairākiem saņēmējiem vai kurus iestāde ir citādi reģistrējusi vai saņēmusi?
 - Kā atšķiras Regulas (EK) Nr. 1049/2001 un Regulas (EK) Nr. 45/2001 darbības joma?
13. Regulas pamatā ir piekļuve dokumentiem, nevis piekļuve informācijai vispār. Tā minētais jēdziens ir fiksēts EK 255. pantā. Lisabonas līgums neradīs nopietnas pārmaiņas. Jaunajā līgumā ir tikai precizēts, ka dokumentu nesējvide nav būtiska Tomēr, kā Pirmās instances tiesa ir konstatējusi WWF lietā, “tas, ka iestādes izmantotu dokumentu neesamību, lai izvairītos no šo noteikumu piemērošanas, būtu pretrunā Regulā (EK) Nr. 1049/2001 ietvertajai pārskatāmības prasībai” (?). Tālab pēc Tiesas viedokļa attiecīgām iestādēm cik vien iespējams, turklāt nediskriminatīvi un paredzami ir jāastāda un jāglabā ar to darbībām saistīta dokumentācija. Citādi tiesības piekļūt dokumentiem varētu nebūt efektīvi īstenojamas.
14. To ņemot vērā, no vienas puses ierosinātajā tiesību aktā dokumenta jēdzienā ir skaidri ietverti “dati, ko satur elektroniskās uzglabāšanas, apstrādes un izguves sistēmas”, ja tos var iegūt. EDAU norāda, ka šī definīcija ir tuva personas datu apstrādes definīcijai Regulā (EK) Nr. 45/2001 un, iespējams, vairāk pārklājas ar definīciju Regulā (EK) Nr. 1049/2001. Ir paredzams, ka lūgumu piekļūt tikai citu personu vārdu sarakstiem un/vai citiem datiem kļūs vairāk, arī ņemot vērā to, kā attīstās elektronisku sistēmu izmantošanai pieejamie instrumenti — un tālab ir vēl svarīgāk pievērsties iespējamām regulu savstarpējas spriedzes jomām, kā arī attiecībām ar citiem pieejamiem instrumentiem, piemēram, tiesībām piekļūt saviem personas datiem (skat. šē turpmāk 64.–67. punktu).
15. No otras puses, Komisija ierosina, ka “dokuments pastāv” tikai tad, ja ir izsniegts saņēmējiem vai izplatīts iestādē, vai kā citādi reģistrēts. EDAU norāda, ka nebūt nav skaidrs, ciktāl tāds formulējums ierobežotu regulas darbības jomu, un vai tālab tas nav pretrunā atklātības un sabiedrības līdzdalības principiem. Nelaimīgā kārtā paskaidrojuma rakstā ir maz norāžu par to. Tālab EDAU ierosina, ka jēdziens “dokuments” Komisijas ierosinātajā tiesību aktā — pašā pantā vai apsvērumā — būtu jāizskaidro labāk.
16. Neizvērsot sīku šo svarīgo noteikumu iespējamo interpretāciju analīzi, EDAU uzsver ka, par spīti Komisijas ierosinātajām pārmaiņām “dokumenta” jēdzienā, Regulas (EK) Nr. 1049/2001 darbības joma joprojām ir citāda nekā Regulai (EK) Nr. 45/2001. Otro minēto regulu saskaņā ar tās 3. panta 2. punktu piemēro tikai “tādu personas datu

(?) 2007. gada 25. aprīļa spriedums lietā T-264/04 WWF Eiropas Politikas programma pret Padomi, 61. pants.

- pilnīgi vai daļēji automātiskai apstrādei un apstrādei, ko neveic automātiski, kuri ietilpst reģistrācijas sistēmā vai paredzēti iekļaušanai tajā”. Regula (EK) Nr. 1049/2001 attiecas uz visiem dokumentiem, kas ir kādas iestādes rīcībā.
17. Kaut arī nedatorizēta personas datu apstrāde kļūst aizvien mazsvarīgāka, ir jāapsver iespēja, ka Eiropas Savienības iestādēs un strukturās lietām joprojām izmanto papīru. Ja papīru lietas nav strukturētas, Regula (EK) Nr. 45/2001 var pilnībā neattiekties uz tām. Tomēr tādos dokumentos var būt personas dati, un ir jānodrošina, lai arī tādām lietām varētu piemērot 4. panta 5. punktā paredzēto izņēmumu.
18. Tāda darbības jomu atšķirība būtu pienācīgi jāņem vērā, lai nodrošinātu, ka datu subjektu likumīgās intereses ir ņemtas vērā arī gadījumos, kad ir runa par papīru lietām. Tas ir papildu iemesls, kāpēc tikai “jautājuma nodošana” Regulai (EK) Nr. 45/2001 — kā skaidrots šē turpmāk (skat. 38.–40. punktu) — neapmierina, jo tā nedos norādes, kā rīkoties lietās, ja dokumentos ietvertie personas dati neietilpst Regulas (EK) Nr. 45/2001 piemērojuma jomā.
22. Otrām kārtām — un tas ir svarīgāk — ierosinātajā tiesību aktā nav dots pieņemams risinājums. Tajā ir vispārējs noteikums (4. panta 5. punkta otrais teikums), kurā:
- nav atspoguļots Pirmās instances tiesas spriedums *Bavarian Lager* lietā;
 - nav pareizi atspoguļota vajadzība pēc pareiza uz spēles likto pamattiesību līdzsvara;
 - tas nav izmantojams risinājums, jo tajā ir dota atsauce uz EK datu aizsardzības tiesību aktiem, kas nedod skaidru atbildi, ja ir jāpieņem lēmums par sabiedrības piekļuvi dokumentiem.
- Turklāt tajā ir īpašs noteikums (4. panta 5. punkta pirmais teikums), kas principā ir labi definēts, bet tā darbības joma ir pārāk ierobežota.

Šis nav īstais brīdis pārmaiņām

III 4. PANTA 5. PUNKTS

Panta vispārējs izvērtējums

19. Ierosinātā 4. panta 5. punktā ir runāts par to, kā piekļuve dokumentiem ir saistīta ar tiesībām uz privātumu un personas datu aizsardzību, un aizstāj pašreizējo 4. panta 1. punkta b) apakšpunktu, ko plaši kritizēja kā divdomīgu no minēto pamattiesību precīzu attiecību viedokļa. Par šo pantu ir notikušas arī diskusijas Pirmās instances tiesā⁽⁸⁾. Pārsūdzība likuma punktu dēļ gaida izskatīšanu Tiesā⁽⁹⁾.
20. No tādas perspektīvas raugoties, ir lieli iemesli aizstāt 4. panta 1. punkta b) apakšpunktu ar citu. EDAU saprot, ka Komisija ir izmantojusi šo gadījumu, lai ierosinātu 4. panta 1. punkta b) apakšpunkta grozījumus. EDAU tomēr neatbalsta Komisijas izstrādāto un ierosināto pantu.
21. Pirmām kārtām, EDAU nav pārliecināts, ka tad, ja pārsūdzība gaida izskatīšanu Tiesā, šis būtu piemērots brīdis pārmaiņām. Minētajā pārsūdzībā būtiski svarīgi jautājumi ir likti uz spēles.
23. EDAU pilnībā apzinās iespējamo mījdarbību — un, iespējams, spriedzi — starp piekļuvi dokumentiem un tiesībām uz privātumu un personas datu aizsardzību. Atsauces dokumentā par publisku piekļuvi dokumentiem un datu aizsardzību, kas ir publicēts 2005. gada jūlijā, viņš rūpīgi analizēja problēmas, ko rada tas, ja reizē piemēro Regulu (EK) Nr. 1049/2001 un Regulu (EK) Nr. 45/2001.
24. Konkrēti, EDAU uzsvēra, ka publiska piekļuve no vienas puses un privātums un datu aizsardzība no otras puses ir pamattiesības, kas ir fiksētas dažādos Eiropas līmeņa juridiskos instrumentos, un tās ir ļoti svarīgi “labas pārvaldības” elementi. Šīm tiesībām nav hierarhiskas kārtības, un abu regulu piemērošana reizē dažos gadījumos nedod skaidru atbildi. Saskaņā ar EDAU atsauces dokumentu risinājumu var rast privātuma izņēmumā, kas ietverts pašreizējā Regulas (EK) Nr. 1049/2001 4. panta 1. punkta b) apakšpunktā. Kā skaidrots atsauces dokumentā, ar minēto pantu ir uzlikti trīs nosacījumi, kam visiem ir jābūt ievērotiem, lai piemērotu izņēmumu publiskai piekļuvei:
- Datu subjekta privātajai dzīvei ir jābūt liktai uz spēles;
 - Publiskai datiem dotai piekļuvei ir nopietni jāietekmē datu subjekts;
 - Publiska piekļuve nav atļauta datu aizsardzības tiesību aktos.

⁽⁸⁾ 2007. gada 8. novembra spriedums, *Bavarian Lager* pret Komisiju, T-194/04. Divas citas lietas, kas vēl gaida izskatīšanu, attiecas uz to pašu jautājumu.

⁽⁹⁾ Izskatīšanu gaida lieta C-28/08P, Komisija pret *Bavarian Lager*, OV C 79., 21. lpp.

25. EDAU veiktās analīzes pamatelementus apstiprināja Pirmās instances tiesa *Bavarian Lager* lietā, kurā Pirmās instances tiesa bija aicināta interpretēt Regulas (EK) Nr. 45/2001 attiecības ar Regulu (EK) Nr. 1049/2001, kā arī izņēmumu personas datu aizsardzībai, kas ietverts otrajā regulā. Galvenos sprieduma elementus liks lietā, lai pamatotu šo atzinumu. Komisija pieņēma lēmumu pārsūdzēt Pirmās instances tiesas spriedumu; lieta tagad gaida izskatīšanu Tiesā. Minētajā lietā, kas tagad gaida Tiesas izskatīšanu, EDAU ieņem nostāju, ka Pirmās instances tiesas spriedums būtu jāuztur spēkā.

26. Tālab ir apšaubāms, vai tagad, kad lieta gaida izskatīšanu Tiesā, šis ir īstais brīdis izdarīt grozījumus pantā par to, kā piekļuve dokumentiem ir saistīta ar personas datu aizsardzību. Minētā lieta nav tikai par pašreizējā 4. panta 1. punkta b) apakšpunkta ⁽¹⁰⁾ interpretāciju, bet tā arī uzdod vairākus būtiski svarīgus jautājumus par pamattiesībām, kas ir liktas uz spēles ⁽¹¹⁾. Tādos apstākļos labāk būtu sagaidīt spriedumu, un nepieņemt regulu pirms tam.

Grozījumā nav atspoguļots Pirmās instances tiesas spriedums

27. To, ka labāk ir gaidīt Tiesas spriedumu, pamato arī ierosinātā panta būtība. Komisija paskaidrojuma rakstā apgalvo, ka grozījumi esot ierosināti arī tāpēc, lai atsauktos uz Pirmās instances tiesas spriedumu *Bavarian Lager* lietā. Tomēr grozījumā nav atspoguļota Pirmās instances tiesas nostāja.

28. EDAU konkrēti norāda, ka Komisijas ierosinātajā tiesību aktā ir svītrotas visas atsauces uz kaitējumu personu "privātajai dzīvei un neaizskaramībai" kā obligātam sliekšnim, lai pamatotu atteikumu dot piekļuvi dokumentiem ar personas datiem. Tādējādi Komisijas ierosinātais tiesību akts, kā to interpretē Pirmās instances tiesa, stipri maina likumdevēju panākto līdzsvaru. Ierosinātais tiesību akts piekļuvē dokumentiem ar personas datiem pārbīda uzsvāru no Regulas (EK) Nr. 1049/2001 uz Regulu (EK) Nr. 45/2001.

29. Ir svarīgi (vismaz tikmēr, kamēr par atsauces punktu šajā delikātajā jomā paliek Pirmās instances tiesas spriedums), lai

⁽¹⁰⁾ Ir skaidrs, ka izdarīt grozījumus juridiskos instrumentos ir pilnīgā likumdevēju ziņā. Tas, ka par dokumenta interpretāciju notiek diskusijas Tiesā, to nemaina.

⁽¹¹⁾ Par minēto līdzsvaru skat. šē turpmāk 31.–37. punktu.

ierosinātajos grozījumos patiešām būtu ņemts vērā šis spriedums un tie nopietni neatšķirtos no tā. Pirmās instances tiesas spriedums ne tikai dod dažu svarīgu gan Regulas (EK) Nr. 1049/2001, gan Regulas (EK) Nr. 45/2001 noteikumu interpretāciju, bet arī ievieš pareizu līdzsvaru tiesībās, ko aizsargā abas regulas. EDAU uzsver to, cik svarīgi ir likumdevējiem saglabāt minēto līdzsvaru, iespējams, padarot skaidrākus attiecīgus noteikumus.

30. Turpmākajos atzinuma punktos EDAU sīkāk skaidros, kāpēc — pretēji Komisijas paustam viedoklim — ierosinātajā 4. panta 5. punktā nav atspoguļota Tiesas prakse.

4. panta 5. punkta otrais teikums nepalīdz panākt vajadzīgo līdzsvaru

31. 4. panta 5. punkta otrajā teikumā ir teikts: "Citus personas datus izpauž saskaņā ar noteikumiem par šādu datu likumīgu apstrādi, ko paredz EK tiesību akti par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi".

32. Ar minēto pantu ir paredzēts, ka iestādei, kas pieņem lēmumu par publiskas piekļuves lūgumu, lēmums ir jābalsta nevis uz Regulu (EK) Nr. 1049/2001, bet gan uz Regulu (EK) Nr. 45/2001. Noteikumā tādējādi ir tā dēvētā teorija par nodošanu izskatīšanai (*referral theory*) ⁽¹²⁾, ko Komisija Pirmās instances tiesā aizstāvējusi *Bavarian Lager* lietā.

33. Šo teoriju Tiesa noraidīja, par pamatu ņemot to, kā pašlaik ir formulēts Regulas (EK) Nr. 1049/2001 4. panta 1. punkta b) apakšpunkts. Tiesas noraidījuma pamatā bija formulējums — atklāšanu var liegt tikai tādā gadījumā, ja tā apdraud kādas personas privāto dzīvi vai neaizskaramību. Tomēr tāda Tiesas loģika nav tikai teksta interpretācija, bet atspoguļo rezultātus, kas gūti, līdzsvarojot abas uz spēles liktās pamattiesības — publisku piekļuvi un datu aizsardzību.

34. Vajadzība pareizi līdzsvarot abas pamattiesības — jeb panākt "līdzsvarotu pieeju", kā to parasti definē — arī ir uzsvērtā vairākos dokumentos, kuros risināti abu minēto

⁽¹²⁾ Tāpēc, ka tādējādi uzsvārs no Regulas (EK) Nr. 1049/2001 pārbīdās uz Regulu (EK) Nr. 45/2001.

tiesību kolīziju jautājumi. Tā, piemēram, bija 29. panta darba grupas atzinumā Nr. 5/2001⁽¹³⁾ un EDAU Atsauces dokumentā. Līdzīga pieeja ir izmantota iecerētajā Eiropas Padomes Konvencijā par to, kā piekļūt oficiāliem dokumentiem, kurā ir noteikts, ka līgumslēdzējas puses var ierobežot tiesības piekļūt oficiāliem dokumentiem, lai aizsargātu, *inter alia*, “privāto dzīvi un citas likumīgas privātas intereses”⁽¹⁴⁾.

35. No vienas puses, tiesības uz publisku piekļuvi ir jārespektē, un tas noteikti nozīmē, ka:

— Regulas (EK) Nr. 1049/2001 mērķis būtu jārespektē. Regulā būtu pēc iespējas pilnīgāk jānodrošina sabiedrības tiesības piekļūt dokumentiem⁽¹⁵⁾. Tas nozīmē, ka principā visiem iestāžu dokumentiem būtu jābūt publiski pieejamiem⁽¹⁶⁾. Tāda iemesla dēļ šo tiesību izņēmumi ir jāsaprot un jāpiemēro uzmanīgi, lai neiznīcinātu vispārējo regulā iestrādāto principu⁽¹⁷⁾.

— Ņemot vērā to, kāda būtība ir tiesībām uz publisku piekļuvi, personai nevar prasīt pamatot lūgumu un tālab tai nav jāpierāda ieinteresētība piekļūt lūgtajam dokumentam⁽¹⁸⁾.

36. No otras puses, tiesības uz datu aizsardzību ir jārespektē:

— Personas datu aizsardzība ir ietverta pārbaužu un izsvērtu principu sistēmā, kas neliedz apstrādāt personas datus, bet uzliek apstrādei drošības līdzekļus un garantijas. Personas datu apstrāde ir atļauta, ja datu subjekts tai nepārprotami piekrīt vai arī apstrāde ir jāveic citādu sabiedrisku un privātu interešu dēļ (Regulas (EK) Nr. 45/2001 5. pants).

— Regula (EK) Nr. 45/2001 noteikti ir jāinterpretē, ņemot vērā pamattiesības, jo īpaši tiesības uz privāto dzīvi⁽¹⁹⁾.

— Personas datu apstrādei tālab jāaskan ar proporcionalitātes principu, un tā nedrīkst reāli un konkrēti graut datu subjekta likumīgās intereses.

37. Tādu līdzsvaru nevar garantēt, vienkārši atsaucoties Regulai (EK) Nr. 45/2001, kas “ir iecerēta, lai, rīkojoties ar personas datiem, nodrošinātu cilvēku brīvības un pamattiesības, jo īpaši viņu privātajā dzīvē”⁽²⁰⁾. Tāds risinājums varbūt respektē tiesības uz datu aizsardzību, bet tas nerespektē tiesības uz publisku piekļuvi.

4. panta 5. punkta otrā teikumā nav piedāvāts izmantojams risinājums

38. Regulā (EK) Nr. 45/2001 nav skaidras atbildes, kad Kopienas iestādei vai struktūrai ir jāpieņem lēmums par lūgumu gūt publisku piekļuvi. Īsi sakot⁽²¹⁾, regulas 5. pantā ir atļauts apstrādāt personas datus, ja “apstrāde ir vajadzīga, lai izpildītu uzdevumu, ko veic sabiedrības interesēs” vai arī “tā ir vajadzīga, lai ievērotu juridiskus pienākumus, kas jāpilda par apstrādi atbildīgajai personai”. Citiem vārdiem, apstrādes likumību nenosaka pašas datu aizsardzības intereses, bet gan apstrādes vajadzība citu interešu vārdā (neatkarīgi, vai tā ir formulēta kā juridisks pienākums). Tas liek secināt — tā kā vajadzību nenosaka Regulas (EK) Nr. 45/2001 5. pants (tāpat kā jebkurš cits minētās regulas pants), pietiekamas norādes būtu jādod ar tādām tiesību normām, kas ir izstrādātas, lai sargātu citas intereses — šajā gadījumā tiesības piekļūt dokumentiem.

39. Tomēr saskaņā ar ierosināto tiesību aktu visi lūgumi piekļūt dokumentiem ar personas datiem — ja vien nav spēkā konkrētais 4. panta 5. punkta pirmā teikuma noteikums — būtu jāizvērtē, par pamatu ņemot atsauci uz Regulu (EK) Nr. 45/2001. Tāda atsaucē nedotu vajadzīgās norādes, lai līdzsvarotu intereses. Tādi rezultāti nebūtu vēlami (stāvoklis kā romānā “Catch-22”).

⁽¹³⁾ Atzinums Nr. 5/2001 par Eiropas Ombuda īpašo ziņojumu Eiropas Parlamentam pēc ieteikuma projekta Eiropas Komisijai saistībā ar sūdzību Nr. 713/98/IJH, 17.5.2001., WP 44; pieejams darba grupas interneta vietnē.

⁽¹⁴⁾ Iecerētās konvencijas 3.f pants, kuru pašlaik galīgā variantā izstrādā Eiropas Padome. Jaunākā versija ir pieejama saitē: <http://assembly.coe.int/Main.asp?link=/Documents/WorkingDocs/Doc08/EDOC11631.htm>

⁽¹⁵⁾ Regulas 1. un 4. apsvērumi; 4. apsvērumu pārnumurēs par 6. apsvērumu, kad regulu grozīs saskaņā ar priekšlikumu.

⁽¹⁶⁾ Regulas 11. apsvērumi; 11. apsvērumu pārnumurēs par 17. apsvērumu, kad regulu grozīs saskaņā ar priekšlikumu.

⁽¹⁷⁾ Pirmās instances tiesas *Bavarian Lager* lietā pieņemtā sprieduma 94. punkts un tajā minētā tiesu prakse.

⁽¹⁸⁾ Pirmās instances tiesas *Bavarian Lager* lietā pieņemtā sprieduma 107. punkts, kas sīkāk aplūkots šē turpmāk 40. punktā.

⁽¹⁹⁾ Šajā ziņā konkrēti skat. Tiesas spriedumu *Österreichischer Rundfunk* lietā.

⁽²⁰⁾ Sprieduma 98. punkts.

⁽²¹⁾ Skat. EDAU Atsauces dokumentu, kur 5. pants ir skaidrots plašāk.

40. Visbeidzot, būtu jāņem vērā, ka atsauce uz Regulu (EK) Nr. 45/2001 neatrisina nesaderību starp tiesībām uz publisku piekļuvi un pienākumu pierādīt vajadzību pārsūtīt personas datus, kas ir fiksēti Regulas (EK) Nr. 45/2001 8. panta b) apakšpunktā. Pirmās instances tiesa spriedumā par *Bavarian Lager* lietu jau ir norādījusi: “ja prasītājam būtu jāpierāda datu pārsūtīšanas vajadzība kā papildu nosacījums, kas uzlikts ar Regulu (EK) Nr. 45/2001, tāda prasība būtu pretrunā Regulas (EK) Nr. 1049/2001 mērķim, proti, cik vien iespējams plašai, publiskai piekļuvei iestāžu dokumentiem”.⁽²²⁾
41. Ierosinātā tiesību akta 4. panta 5. punkta pirmais teikums ir šāds: “*Amatpersonu, ierēdņu un interešu pārstāvju vārdus, amatus un funkcijas izpauž saistībā ar šo personu profesionālo darbību, ja nepastāv īpaši apstākļi, kur informācijas izpaušana varētu kaitēt attiecīgajām personām*”. Tas ir konkrēts noteikums par dažu tipu datiem, kas attiecas uz konkrētu personu grupu.
42. EDAU pirmā provizoriskā piezīme atteicas uz to, ka nav šaubu — 4 panta 5. punkta pirmā teikumā ir respektētas tiesības uz publisku piekļuvi. Minētajā teikumā aplūkotos gadījumos parasti dod publisku piekļuvi dokumentiem. Pēc EDAU domām šis noteikums arī respektē tiesības uz datu aizsardzību. Tas attiecas uz stāvokli, ko Pirmās instances tiesa ir izskatījusi *Bavarian Lager* lietā, kā arī līdzīgās situācijās. Tiesa konstatē: tādās situācijās vārdu atklāšana nerada iejaukšanos personu privātajā dzīvē, un tāpat arī attiecīgām personām nav iemesla uzskatīt, ka attieksme pret viņām būtu bijusi konfidenciāla⁽²³⁾.
43. Otrā provizoriskā piezīme būtu tāda — var atzīt, ka noteikums principā ir labi definēts un atbilst juridiskas skaidrības priekšnosacījumam. Noteikumā ir definēti dažādie pienākumi, ko personas veic, un ierobežots tas, kādus personas datus drīkst atklāt. Neapspriežot jautājumu, vai tādi ierobežojumi ir pareizi, jāatzīst, ka tie ir skaidri izstrādāti. Tie arī atbilst Regulai (EK) Nr. 45/2001 — datu atklāšana pieder pie likumīgas apstrādes, jo tās pamatā ir 4. panta 5. punktā fiksēts juridisks pienākums — un cerētie rezultāti ir ierobežoti, proti, dot publisku piekļuvi.
44. Runājot par *ratione personae* darbības jomas ierobežojumu, daži sabiedrisku pienākumu veicēju, ierēdņu un interešu pārstāvju dati ir jādara atklātībā pieejami. Šķiet, ka pants ir iecerēts tikai tāpēc, lai atrisinātu sekas, ko radījis Pirmās instances tiesas spriedums *Bavarian Lager* lietā. Rodas jautājums, kāpēc pantā nav risināts jautājums par plašāku datu subjektu kategoriju saistībā ar viņu profesionālām darbībām. Argumenti, kas pamato pieņēmumu, ka šajā sakarā personas dati parasti būtu jādara atklātībā pieejami, piemēram, ir arī pareizi —
- privātā sektorā nodarbinātām vai pašnodarbinātām personām, ko nevar raksturot kā *interesu pārstāvjus*, ja vien nav iemesla pieļaut, ka atklāšana nelabvēlīgi ietekmētu attiecīgās personas;
 - augstāko mācību iestāžu pētniekiem, kas nāk klajā ar pētījumu rezultātiem;
 - ekspertiem, kas atklāti nāk klajā ar zināšanām un prasmēm savā konkrētajā jomā;
 - lektoriem un profesoriem, kas nodarbojas ar mācīšanu vai lekciju lasīšanu.
45. Tādi piemēri liecina, ka būtu derējis izstrādāt pantu ar plašāku darbības jomu, lai tajā būtu aptverti dati, kas attiecas uz dažādu kategoriju personām, kuras veic aroda pienākumus.
46. Otrs ierobežojums — *ratione materiae* — ir ierosinātā tiesību akta 4. panta 5. punkta pirmajā teikumā minētie datu elementi. Atklāj tikai vārdus, titulus un funkcijas. Tādējādi tas neattiecas uz datiem, kas atklātu attiecīgo personu privātā stāvokļa elementus, pat ja minētie dati nav kvalificējami kā slepeni dati Regulas (EK) Nr. 45/2001 10. panta nozīmē. Varētu domāt, ka runa ir par augstu ierēdņu vai politiķu mājas adresēm, telefona numuriem un epasta adresēm vai citiem datiem, piemēram, algām un izdevumiem.
47. Tomēr tas neaptver arī datu elementus, kas neattiecas uz attiecīgo personu privāto stāvokli, piemēram, attiecīgo personu biroja adresēm (fiziskām un epasta adresēm), kā arī uz vispārīgāku informāciju par attiecīgo personu funkcijām.

⁽²²⁾ Pirmās instances tiesas sprieduma 107. punkts. NB: Regulas (EK) Nr. 45/2001 8. pantā ir uzlikti arī citi pienākumi, bet tie nerada nekādas problēmas šajā sakarā.

⁽²³⁾ Skat. konkrēti sprieduma 131., 132. un 137. punktu..

48. Izmantojot tādu ierosinātā tiesību akta pieeju, daudz nopietnāka problēma ir tā, ka dokumentos pašos reti ir uzdoti personvārdi. Personvārds parasti ir saistīts ar citiem datiem, kas attiecas uz kādu personu. Piemēram, *Bavarian Lager* lieta attiecas uz piekļuvi kādas sanāksmes protokolam. Var iedomāties, ka protokolā ir minēti ne tikai to personu vārdi, kuras piedalās sanāksmē, bet arī viņu devums sanāksmē notikušās diskusijās. Tāds devums dažkārt pat būtu kvalificējams kā slepeni dati Regulas (EK) Nr. 45/2001 10. panta nozīmē, piemēram, paužot politiskus viedokļus. Tālab jāšaubās, vai konkrētus datus var aplūkot izolēti.

IV ALTERNATĪVS RISINĀJUMS

Likumdevējiem jānodrošina skaidras norādes

49. Ar pašu Regulu (EK) Nr. 1049/2001 būtu jānodrošina norādes iestādēm un struktūrām, kas izskata lūgumus dot publisku piekļuvi dokumentiem, kuros ir personas dati, reizē pilnībā respektējot pareizu abu uz spēles likto pamattiesību līdzsvaru.

50. Pēc EDAU domām, ir vajadzīgas turpmākas diskusijas par to, kā transponēt tādas norādes konkrētos juridiskos noteikumus. Pagātne rāda, ka šī problēma aptver sarežģītus un būtiski svarīgus apsvērumus. Tādi juridiski noteikumi būtu jāizstrādā cik vien iespējams rūpīgi, ieklausoties dažādu ieinteresēto pušu viedokļos.

Alternatīvs risinājums

51. EDAU, lai dotu ieguldījumu šajā diskusijā, ierosina šādu pantu par publisku piekļuvi personas datiem:

1. Personas datus neatklāj, ja atklāšana varētu kaitēt attiecīgas personas privātajai dzīvei vai neaizskaramībai. Kaitējums nenotiek —

a) ja dati attiecas tikai uz attiecīgās personas profesionālo darbību, ja vien, ņemot vērā konkrētus apstākļus, ir iemesls pieļaut, ka atklāšana nelabvēlīgi ietekmētu attiecīgo personu;

b) ja dati attiecas tikai uz sabiedrībā pazīstamām personām (*public person*), ar nosacījumu, ka, ņemot vērā konkrētus apstākļus, nav iemesla pieļaut, ka atklāšana varētu nelabvēlīgi ietekmētu attiecīgas personas vai citas ar viņām saistītas personas;

c) ja dati jau ir publicēti ar attiecīgās personas piekrišanu.

2. Personas datus tomēr atklāj, ja plaša sabiedrības ieinteresētība prasa tos atklāt. Tādos gadījumos attiecīgai iestādei vai struktūrai ir skaidri jāraksturo sabiedrības ieinteresētība. Iestāde vai struktūra uzrāda iemeslus, kāpēc konkrētā gadījumā sabiedrības ieinteresētība ir svarīgāka par attiecīgas personas interesēm.

3. Ja kāda iestāde vai struktūra atsaka piekļuvi kādam dokumentam, pamatojoties uz 1. punktu, tā apsver iespēju, vai ir iespējams dot daļēju piekļuvi attiecīgam dokumentam.

52. Minēto pantu var izskaidrot šādi.

53. 1. punkta pirmā daļā ir ietverta pamatlikumība, un tajā ir atspoguļota vajadzība pēc pareiza uz spēles likto pamattiesību līdzsvara. Izņēmums tiesībām uz publisku piekļuvi būtu spēkā tikai tad, ja atklāšana varētu kaitēt attiecīgās personas privātajai dzīvei vai neaizskaramībai. Minētais noteikums attiecas uz privātumu (uz respektu pret privāto un ģimenes dzīvi –Savienības Pamattiesību hartas 7. panta un ECK 8. panta nozīmē), un nevis uz datu aizsardzību (hartas 8. panta nozīmē).

54. Tomēr tiesības uz personas datu aizsardzību — kas ir ietvertas pārbaudītu un izvērtētu principu sistēmā, lai aizsargātu datu subjektus, skat. arī šeit iepriekš 36. punktu — ir pilnībā ņemtas vērā. Noteikumā ir sīki izskaidrots juridisks pienākums atklāt personas datus, kā paredzēts Regulas (EK) Nr. 45/2001 5. panta b) punktā.

55. Jāatceras, ka ar Regulu (EK) Nr. 45/2001 nav aizliegta personas datu apstrāde, ciktāl tas ir jēkā juridiski pamatots, lai apstrāde notiktu saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 45/2001 5. panta b) apakšpunktu. Tādu juridisku pamatojumu piemērojums konkrētām lietām ir jāizskata, ņemot vērā ECK 8. pantu un Eiropas Cilvēktiesību tiesas praksi. Šajā sakarā būtu jānodrošina atsauce uz Tiesas spriedumu *Österreichischer Rundfunk* lietā⁽²⁴⁾. Ieviešot "kaitējumu attiecīgas personas privātajai dzīvei vai neaizskaramībai" noteikuma 1. punktā, ir konkrēti norādīts, ka tieši ar tādu pārbaudi pieņem lēmumu, vai personas datiem dos publisku piekļuvi.

⁽²⁴⁾ Tiesas spriedums (2003. gada 20. majs), *Rechnungshof* (C-465/00) pret *Österreichischer Rundfunk* un citiem, un *Christa Neukomm* (C-138/01) un *Joseph Lauer* (C-139/01) pret *Österreichischer Rundfunk*, apvienotas lietas C-465/00, C-138/01 un C-139/01, ECR 2003 p. I-4989.

56. Termins “neaižskaramība” arī ir iekļauts pašreizējā 4. panta 1. punkta b) apakšpunktā, un tas attiecas uz kādas personas fizisku neaižskaramību. Tam var būt kāda pievienota vērtība, piemēram, lietās, kurās personas datu atklāšana varētu izraisīt kādas personas fiziskas neaižskaramības apdraudējumu bez tiešas saistības ar viņas privāto dzīvi.

57. Ierosinātā noteikuma 1. punkta otrajā daļā ir iecerēts dot norādes iestādēm vai struktūrām, kas pieņem lēmumus par lūgumiem dot publisku piekļuvi. Tajā ir nošķirti trīs gadījumi, kad personas datu atklāšana parasti nenodarīs nekādu kaitējumu datu subjektam.

— Pirmais gadījums ir tas, uz ko attiecas Komisijas ierosinātā tiesību akta 4. panta 5. punkta pirmais teikums. Tas ir formulēts daudz plašāk un funkcionālāk, ņemot vērā kritiskos novērojumus, ko EDAU ir izteicis par dokumenta pašreizējo redakciju Noteikumā ir atzīts, ka arī tādā gadījumā varētu būt iemesls pieļaut, ka atklāšana varētu nelabvēlīgi ietekmēt attiecīgu personu. Tādā gadījumā Kopienas iestādei vai struktūrai ir jāizskata, vai tādas sekas ir iespējamās. Citiem vārdiem sakot, prezumpcija prasa dot piekļuvi. Visbeidzot, formulējums “iemesls pieļaut” (utt.) ir ņemts no Regulas (EK) Nr. 45/2001 8. panta b) apakšpunkta.

— Otrā gadījumā ir paredzēts, ka ir pieļaujama pat plašāka piekļuve, ja ir runa par sabiedrībā pazīstamu personu (*public persons*) datiem. Būtu jāatceras politīķi vai citas personas, kuru funkcijas vai uzvedība parasti attaisno lielāku sabiedrības piekļuvi, pamatojoties uz tiesībām zināt. Uz to atkal attiecas ierobežojums, ka konkrētā lietā secinājums var būt citāds. Šajā gadījumā būtu jāņem vērā arī iespējamās nelabvēlīgas sekas radniekiem.

— Trešais gadījums attiecas uz datiem, kas ar datu subjekta piekrišanu jau ir sabiedrības rīcībā. Piemēram, var iedomāties, ka personas dati ir publicēti interneta vietnē vai blogā.

58. 2. punktā ir atzīts, ka ir iespējama liela ieinteresētība, kas prasa dot publisku piekļuvi. Daži dati var būt obligāti, lai sabiedrība izstrādātu informētu viedokli par likumdošanas procesu vai Eiropas iestāžu funkcionēšanu kopumā. Piemēram, var iedomāties par kādas iestādes (finanšu) attie-

cībām ar dažām lobistu grupām. Tā kā šajā punktā ir minēts izņēmuma izņēmums, ir ietverti papildu drošības līdzekļi. Atsevišķi izskatot katru konkrētu gadījumu, iestādei vai struktūrai konkrēti jānorāda, ka tā piemēro minēto noteikumu.

59. 3. punktā iestādei vai struktūrai ir uzlikts pienākums apsvērt iespēju dot daļēju piekļuvi — piemēram, dokumentos aizkrāsojot vārdus — kā papildu instrumentu, ar ko nodrošināt pareizu uz spēles likto pamattiesību līdzsvaru, kas būtu jāizmanto tikai tad, ja ir pamats atteikumam.

60. Visbeidzot, EDAU uzsver, ka šis risinājums ļautu izvairīties no romānā “*Catch-22*” attēlotās situācijas, kā iepriekš minēts 39. punktā.

V VAI REGULĀ (EK) Nr. 45/2001 BŪTU JĀIZDARA GROZĪJUMI?

61. No Pirmās instances tiesas sprieduma *Bavarian Lager* lietā izriet, ka vajadzība pēc skaidrākām publiskas piekļuves attiecībām ar datu aizsardzību ir steidzama arī tāpēc, ka šajā sakarā var dažādi interpretēt Regulas (EK) Nr. 45/2001 8. panta b) apakšpunktu. Strīdīgums, *inter alia*, Pirmās instances tiesā izskatītajā *Bavarian Lager* lietā bija saistīts ar frāzes “*pieņāda vajadzību nosūtīt datus*” nozīmi publiskas piekļuves sakarā. Ja minēto klauzulu uztver tieši, tā nozīmētu, ka pieteikuma iesniedzējam, kas saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 1049/2001 vēlas piekļūt kādam dokumentam, būtu jāuzrāda labs iemesls, lai prasītu kādu dokumentu, un tas būtu pretrunā vienam no publiskas piekļuves regulas mērķiem, proti, visplašākā iespējamā piekļuve iestāžu dokumentiem⁽²⁵⁾. Lai atrisinātu šo problēmu, Pirmās instances tiesa pieņēma lēmumu, ka tad, ja personas datus pārsūta, lai īstenotu tiesības piekļūt dokumentiem, pieteikuma iesniedzējam nav jāpierāda, ka atklāšana ir vajadzīga. Tāpat arī tā konstatēja — ja pārsūta datus, uz ko neattiecas 4. panta 1. punkta b) apakšpunktā paredzētais izņēmums, tas neapdraud datu subjekta likumīgas intereses⁽²⁶⁾.

62. Tāds risinājums bija vajadzīgs, lai pieņemami samierinātu abas regulas, bet Komisija to apstrīd un ir iesniegusi pārsūdzību Eiropas Kopienų Tiesā. Komisija norāda, ka “neviens

⁽²⁵⁾ Skat. PIT sprieduma 107. punktu.

⁽²⁶⁾ Skat. PIT sprieduma 107. un 108. punktu.

Regulā (EK) Nr. 45/2001 vai Regulā (EK) Nr. 1049/2001 ietverts noteikums neprasa vai neatļauj šo pantu [8. panta b) apakšpunktu] padarīt rīcībnespējīgu, lai ļautu darboties kādai Regulā (EK) Nr. 1049/2001 paredzētai normai”⁽²⁷⁾.

63. Pēc EDAU domām tādu spriedzi vislabāk likvidēt, grozītajā Regulā (EK) Nr. 1049/2001 ieviešot apsvērumu, ar ko būtu kodificēts Pirmās instances tiesas spriedums. Apsvērumus varētu būt šāds — “ja personas datus pārsūta, lai īstenotu tiesības piekļūt dokumentiem, pieteikuma iesniedzējam nav jāpierāda atklāšanas vajadzība saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 45/2001 8. panta b) apakšpunktu”.

VI TIESĪBAS PIEKĻŪT DOKUMENTIEM UN TIESĪBAS PIEKĻŪT SAVIEM PERSONAS DATIEM

64. Tiesībām piekļūt dokumentiem, kas ir paredzētas Regulā (EK) Nr. 1049/2001, ir jābūt citādām nekā tām, kas paredzētas Regulas (EK) Nr. 45/2001 13. pantā. Piekļuves tiesības, kas ir paredzētas Regulā (EK) Nr. 1049/2001, dod katram vispārīgas piekļuves tiesības saistībā ar dokumentiem, lai garantētu valsts struktūru pārskatāmību. Regulas (EK) Nr. 45/2001 13. pants ir ierobežotāks no piekļuves tiesību izmantojēju viedokļa, jo ar to tādas tiesības ir piešķirtas tikai attiecīgai personai — par tādu informāciju, kas attiecas uz viņu, jo īpaši, lai datu subjekti varētu kontrolēt informāciju, kas attiecas uz viņiem. Vēl vairāk, piekļuves tiesības saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 45/2001 13. pantu ir minētas Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 8. panta 2. punktā.

65. To visu paturot prātā, EDAU uzskata, ka Regulā (EK) Nr. 1049/2001 būtu skaidrāk jāformulē — tiesības piekļūt dokumentiem neskar tiesības piekļūt saviem personas datiem saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 45/2001.

66. Vēl vairāk, EDAU iesaka likumdevējiem izskatīt iespēju grozītajā regulā ieviest *ex officio* piekļuvi paša datu subjekta personas datiem. Patiesi, praksē gadās, ka cilvēki var nezināt, ka pastāv tiesības piekļūt pašam saviem personas datiem, kā paredzēts Regulas (EK) Nr. 45/2001 13. pantā, un tālab viņi lūdz piekļuvi saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 1049/2001. Viņiem var atteikt piekļuvi dokumentam, ja spēkā ir viens no Regulā (EK) Nr. 1049/2001 paredzētajiem izņēmumiem, vai arī var uzskatīt, ka konkrētas piekļuves lūgums nav minētās regulas darbības jomā. Tādos gadī-

jumos, ja iestāde vai struktūra zina tāda piekļuves lūguma iemeslu (t.i., piekļuve paša lūguma iesniedzēja personas datiem), iestādei būtu pienākums dot piekļuvi *ex officio* lūguma iesniedzēja personas datiem.

67. Abi aspekti varētu būt skaidrāk formulēti, ieviešot konkrētas frāzes grozītās Regulas (EK) Nr. 1049/2001 apsvērumos, iespējams, saistībā ar esošās regulas 11. apsvērumu. Vienā apsvērumā (vai apsvēruma daļā) varētu būt teikts, ka tiesības publiski piekļūt dokumentiem neskar tiesības piekļūt personas datiem saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 45/2001. Otrā apsvērumā (vai apsvēruma daļā) varētu būt ietverts jēdziens par pieteikuma iesniedzēja *ex officio* piekļuvi pašam saviem personas datiem. Ja kāda persona lūdz piekļuvi datiem, kas attiecas uz viņu, iestādei vajadzētu pēc savas ierosmes izskatīt, vai attiecīgā persona ir tiesīga gūt pieeju saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 45/2001.

VII VALSTS DOKUMENTOS IETVERTU PERSONAS DATU TURPMĀKS IZMANTOJUMS

68. Cits jautājums, kas jāņem vērā un, iespējams, skaidrāk jāformulē Komisijas ierosinātajā tiesību aktā, ir turpmāks valsts dokumentos ietvertu personas datu lietojums. Patiesi, dodot piekļuvi dokumentiem, uz tajos ietvertu personas datu lietojumu var attiekties spēkā esošie noteikumi par personas datu aizsardzību, un konkrēti Regula (EK) Nr. 45/2001, kā arī attiecīgu valstu tiesību akti, ar ko īsteno Direktīvu 95/46/EK. Šādu personas datu atkārtotam lietojumam, izplatīšanai un turpmākai apstrādei, ja to veic pieteikuma iesniedzējs, iestādes, kuras dod piekļuvi, vai trešās puses, kam ir piekļuve dokumentam, būtu jānotiek saskaņā ar spēkā esošiem datu aizsardzības tiesību aktiem.

69. Piemēram, ja saskaņā ar piekļuves lūgumu būtu atklāts valsts ierēdņu vārdu un kontaktinformācijas saraksts, tādu sarakstu nevajadzētu izmantot, lai pie attiecīgajiem ierēdņiem vērstos ar komerciālām akcijām vai izstrādātu viņu profilus, ja tas nesaskan ar spēkā esošiem datu aizsardzības tiesību aktiem.

70. Tālab būtu ieteicams likumdevējiem izmantot šo gadījumu, lai īpaši izgaismotu šīs attiecības. Tāda pieeja saskanētu ar likumdevēju izvēli Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2003/98/EK (2003. gada 17. novembris) par valsts sektora informācijas atkalizmantošanu. Patiesi, minētajā

⁽²⁷⁾ Skatīt Komisijas iesniegumu lietā C-28/08P, kā minēts 7. zemsvītras piezīmē.

direktīvā pilnīga atbilde ar personas datu aizsardzību saistītiem principiem saskaņā ar Direktīvu 95/46/EK ir viens no skaidri minētiem priekšnosacījumiem, lai varētu atkārtoti izmantot valsts sektora informāciju ⁽²⁸⁾.

71. No tādas perspektīvas raugoties, EDAU ierosina ieviest apsvērumu, kurā teikts, ka, "dodot piekļuvi dokumentiem, uz tajos ietvertu personas datu turpmāku lietojumu attiecas spēkā esošie noteikumi par personas datu aizsardzību un jo īpaši attiecīgu valstu tiesību akti, ar ko īsteno Direktīvu 95/46/EK".

VIII SECINĀJUMI

72. EDAU uzmanību īpaši ir piesaistījis tas, ka ierosinātajā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā par publisku piekļuvi Eiropas Parlamenta, Padomes un Komisijas dokumentiem ir noteikums, kurā ir aplūkotas dokumentiem dotās piekļuves smalkās attiecības ar tiesībām uz privāto dzīvi un personas datu aizsardzību (ierosinātā tiesību akta 4. panta 5. punkts). Šajā atzinumā ir pausts atbalsts pamatojumam daļēji aizstāt pašreizējo 4. panta 1. punkta b) apakšpunktu ar jaunu noteikumu, bet nav atbalstīts pats noteikums.

73. Minētais pants izpelnās kritiku šādu iemeslu dēļ —

1. EDAU nav pārliecināts, ka šis ir īstais brīdis pārmaiņām, kad pārsūdzība gaida izskatīšanu Eiropas Kopienų Tiesā. Minētajā pārsūdzībā uz spēles ir likti būtiski svarīgi jautājumi.

2. Ierosinātajā tiesību aktā nav piedāvāts pieņemams risinājums. Tajā ir vispārējs noteikums (4. panta 5. punkta otrais teikums), kurā:

— nav atspoguļots Pirmās instances tiesas spriedums *Bavarian Lager* lietā.

— nav pietiekami ievērota vajadzība pareizi līdzsvarot uz spēles liktās pamattiesības;

— piedāvātais risinājums nav izmantojams, jo tajā ir piesaukti tādi EK tiesību akti par datu aizsardzību, kuri nedod skaidru atbildi, ja ir jāpieņem lēmums par publisku piekļuvi.

3. Tajā ir ietverts konkrēts noteikums (4. panta 5. punkta pirmais teikums), kas principā ir definēts labi, bet tā darbības joma ir pārāk ierobežota.

74. EDAU kā pienesumu diskusijā par publisku piekļuvi personas datiem ierosina šādu piekļuves izņēmumu:

1. *Personas datus neatklāj, ja atklāšana varētu kaitēt attiecīgās personas privātajai dzīvei vai neaizskaramībai. Kaitējums nenotiek —*

a) *ja dati attiecas tikai uz attiecīgās personas profesionālo darbību, ja vien, ņemot vērā konkrētos apstākļus, ir iemesls pieļaut, ka atklāšana nelabvēlīgi ietekmētu attiecīgo personu;*

b) *ja dati attiecas tikai uz sabiedrībā pazīstamām personām (public person), ar nosacījumu, ka, ņemot vērā konkrētos apstākļus, nav iemesla pieļaut, ka atklāšana varētu nelabvēlīgi ietekmēt attiecīgās personas vai citas ar viņām saistītas personas;*

c) *ja dati jau ir publicēti ar attiecīgās personas piekrišanu.*

2. *Personas datus tomēr atklāj, ja plaša sabiedrības ieinteresētība prasa tos atklāt. Tādos gadījumos attiecīgā iestāde vai struktūra skaidri raksturo sabiedrības ieinteresētību. Iestāde vai struktūra uzrāda iemeslus, kāpēc konkrētajā gadījumā sabiedrības ieinteresētība ir svarīgāka par attiecīgās personas interesēm.*

3. *Ja kāda iestāde vai struktūra atsaka piekļuvi kādam dokumentam, pamatojoties uz 1. punktu, tā apsver, vai ir iespējams attiecīgajam dokumentam dot daļēju piekļuvi.*

75. Atzinumā ir apzināti vairāki citi punkti, kuros būtu vajadzīgs publiskas piekļuves regulā dots skaidrojums, galvenokārt par tās saistību ar Regulu (EK) Nr. 45/2001. Tādus skaidrojumus var dot, ieviešot apsvērumus vai, iespējams, juridiskus noteikumus šādos jautājumos:

a) Dokumenta jēdziens, lai publiskas piekļuves regulai nodrošinātu pēc iespējas plašāku piemērojumu.

b) Regulas (EK) Nr. 45/2001 8. panta b) apakšpunkta interpretācija publiskas piekļuves sakarā, lai nodrošinātu, ka publiskas piekļuves pieteikumu iesniedzējiem nebūtu jāpierāda atklāšanas vajadzība.

c) Kā tiesības publiski piekļūt dokumentiem ir saistītas ar tiesībām piekļūt saviem personas datiem saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 45/2001 — lai nodrošinātu, ka tiesības

⁽²⁸⁾ Skat. 21. apsvērumu un 1. panta 4. punktu Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2003/98/EK (2003. gada 17. novembris) par valsts sektora informācijas atkalizmantošanu (OV L 345, 31.12.2003., 90. lpp.).

pieklūt valsts dokumentiem neskar tiesības pieklūt saviem personas datiem.

- d) Iestādes pienākums pēc savas ierosmes izskatīt, vai kāda persona ir tiesīga gūt piekļuvi datiem saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 45/2001, ja attiecīgā persona saskaņā ar publiskas piekļuves regulu lūdz piekļuvi datiem, kas attiecas uz viņu.
- e) Turpmāks valsts dokumentos ietvertu personas datu lietojums, lai nodrošinātu, ka uz turpmāko lietojumu

attiecas spēkā esošie noteikumi par personas datu aizsardzību.

Briselē, 2008. gada 30. jūnijā

Peter HUSTINX

Eiropas Datu aizsardzības uzraudzītājs
